

ליצנים כל השנה

מאת: אביבה קוזמינסקי

לאחרונה קם גוף "שמחת הלב" בארץ, שמכשיר לליצנות רפואית בהצלחה ובביקוש רב. המקצוע נחשב כיום כעוד מקצוע ברפואה המשלימה.

בכל יום שישי מגיע הליצן הרפואי אדי בשערי בית החולים "איכילוב" בתל-אביב ומתייצב במחלקת השיקום הגריאטרית. החולים, חלקם בכסא גלגלים, אחרים לא יורדים כמעט ממיטתם מחכים לבואו של אדי. הוא מקפץ ועובר מחדר לחדר ממיטה למיטה.

משתהה בבדיחה והלצה אצל כל אחד. הבעותיו ומלותיו הן הגלולה הכי מרגיעה. חולה אחת מספרת לו: "קנית מהר כרטיס הלוך וחזור". כך נפתחים כלפיו החולים ומתחילים לצחוק יחד אתו. הוא מגלה לי, "אסור להראות להם רגשי רחמים או מסכנות. כל טענה או תלונה אני משתדל לשנות לדבר מה מצחיק. ישנם חולים, הוא מספר, "שבפעם הראשונה אינני מצליח לדובב אותם, אך זה לא מרתיע אותי. יש לי סבלנות ובהדרגה משבוע לשבוע אני רואה תגובה, שינוי וגם שיתוף פעולה לאחר מכן." הוא גם משמש כאוזן קשבת, יושב בסבלנות אבהית ליד המיטה ומאזין. פגשתי אותו יום שישי אחד, וחשתי באווירה שהוא משרה. לא רק המאושפזים, אלא גם הצוות הרפואי נהנה וחיוכם לא מש מפניהם. הוא מתוודה, שסיפוקו כה גדול, שהוא כמרחה. התפקיד הזה ממלא אותו. הוא לא מביט בשעון ומתמסר כל כולו.

ראיתי חולים מכונסים בתוך עצמם, שלפתע הופיע נצנוץ בעיניהם, כאשר התקרב הליצן. הם הישירו מבטם, ראשיהם וכתפיהם הזדקפו ועקבו בערנות בכל תעלוליו ובסוף החיוך הגיע. הם מקבלים אותו כבן בית. אירנה אישה גלמודה אמרה, "עבורי הוא התרופה הטובה ביותר".

גבר עב בשר לאחר ניתוח קשה נאנח ומלמל. "הלוואי שהיה בא בכל יום, כי הוא עוזר לי להתנתק מהכאבים שלי". כיום נמצאים כ-300 ליצנים רפואיים, שפועלים בבתי החולים. הביקוש רק עולה וגובר. גם מקומות כמו בתי אבות, מועדוני קשישים ודוור מוגן גילו את הפוטנציאל הזה. הוא אמצעי יעיל להפיג מתחים, חרדות ותסכולים.

עבור אוכלוסיית הגיל השלישי חשוב להימצא באווירה קלילה של הומור ועליזות, היא משפיעה כתרופת פלא על חשיבה חיובית והתרוממות הרוח. אלה התנאים, שנותנים להזדקן בבריאות ובשיבה טובה. יותר אנו לא צריכים!

יש אנשים שהם ליצנים כל השנה, הם רואים בתפקידם שליחות רצינית ולא צחוק, אלו הם הליצנים הרפואיים. ניתן למצוא אותם בבתי החולים, במחלקות ילדים, שיקום, גריאטריה ואפילו במחלקות של חולים קשים במיוחד או סופניים. הם מביאים רוח שונה. באים כדי לשמח, להרפות וגם מסייעים

לצוות הרפואי בטיפול. הם עוזרים להעלות חיוך במקום הכי עצוב. ערכו של חיוך לא יסולא בפז. קל וחומר כשמדובר באדם סובל. הקשר בין החיוך לבריאות הוא שהוליד, תחום הליצנות הרפואית. תרפיה בצחוק, בעזרת הליצן היא שיטה ייחודית, לטפל בחולה כחלק מתהליך ההחלמה. מחקרים עדכניים מאשרים היום, כי הצחוק משפר ומקל על מצב בריאותו של החולה. חוקרים רבים גילו השפעה פיזיולוגית חיובית, שנגרמת על ידי האדרנלין בעקבות הצחוק. הומור ושמחה משחרר, גורם לחולה לשכוח, ואילו לשעה קלה בלבד, מן הסבל ומכאוביו. צחוק מביא אתו עזרה גם למעגל הקרוב, שסביב החולה. המשפחה והחברים צמאים למעט שמחה, שתורמת עידוד ושינוי באווירה. כל חיוך על פני החולה יכול להועיל. בשנים האחרונות חדרה המגמה שבשימוש הליצנים כמבורכת. באמצעותה ניתן

להתמודד ביתר קלות עם מחלות קשות ואשפוזים ארוכים. תחום הליצנות הרפואית הוא חדש יחסית בישראל. לאחרונה אנו עדים לעלייה מתמדת ומתרחבת בבתי חולים ברחבי המדינה.

באירופה ובארה"ב קיים עיסוק זה שנים רבות. "רופא ההומור" האמריקאי ויליאם פריי הקדיש למעלה משלושים שנה לחקר הרפוי הטמון בהומור, צחוק ועליזות. "ההומור משנה את האדם. השמחה מלווה ריטות של כל הגוף ונוגעת לכאורה כגיטרה ענקית". הוא טוען. "ד"ר פריי מסביר את הצחוק, שמערכות הגוף לוקחות בו חלק כגון השרירים, העצבים והלב. תחושה זו מביאה רוגע והרפיה. היא חיונית וחשובה במיוחד במצבי חולי "יום ללא צחוק, הוא יום אבוד" נאמר בפי המומחים.

כיום קיימות כבר מרפאות צחוק ברחבי העולם. "הרופא הליצן" ד"ר פאנץ אדמס מסתובב בארצות רבות ומרצה על שיטתו. הוא ביקר גם בישראל וזכה בתגובות חיוביות.

